

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

לשבת קדש פרשת מקץ תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מ"ל או לפקס.

יבמות - ע"ז

1. כיצד דחו את קושיות 'דואג' והתירו את דוד לבא בקהל?
 'יתר הישמעאל' שחגר חרבו כישמעאל ואמר: כל מי שאינו שומע הלכה זו ידקר בחרב, כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי: עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית. אע"פ שתלמיד חכם שמורה הלכה בשם רבו, אם אחר מעשה אמרה - אין שומעין לו. כאן האמינו, כיון ששמואל ובי"ד קיים. היישוב על קושיית דואג - העמוניות לא קדמו את בנות ישראל כיון שהיו באהליהן 'כל כבודה בת מלך פנימה'. ו"א: 'ויאמרו אליו איה שרה אשתך וגו' ומצינו מחלוקת תנאים - לר' יהודה: ההיתר מלשון 'עמוני'. לר' שמעון: משום שאין דרכה של אשה לקדם.
2. אלו דרשות דרש רבא בענין דוד המלך?
 א. 'פתחת למוסרי' - אמר דוד לפני הקב"ה: רבש"ע, שני מוסרות שהיו עלי פתחתם, רות המואבית ונעמה העמונית - שהותרו לבא בקהל.
 ב. 'רבות עשית... ומחשבותיך אלינו' - שהיה רחבעם יושב בחיקו של דוד סבו, אמר לו: עלי ועליך נאמרו שתי מקראות הללו. [רחבעם מנעמה]
 ג. '...הנה באתי, במגילת ספר כתוב עלי' - אמר דוד: חשבתי שנמשחתי עתה, ולא ידעתי שבתורה מרומז שאמלך [הנמצאות 'מצאתי דוד עבדי...']
3. ר' יהודה: בת גר זכר כבת חלל זכר ופסולה לכהונה. ר' יוסי: אף גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה.
 ר' יוחנן שאמר: בת גר עמוני - כשרה לכהונה, בוודאי כוונתו כדעת ר' יוסי. מה בא לחדש?
 שכשרה לכהונה אף שנולדה מזה שאין ראוי לבא בקהל - ושלא נלמד מהצד השוה של כהן גדול באלמנה ושל חלל שיש בהם צד פגום ובתו פסולה. ונדחה: מה להצד השוה שבהן - שכן יש בהן צד עבירה ביצירתה, משא"כ בבת גר עמוני שנשא עמונית.
 למסקנא כוונת ר' יוחנן: גר עמוני שנשא בת ישראל, אע"פ שביאתו בעבירה, בתו כשרה. אמנם ריש לקיש חולק עליו וסובר שפסולה. [מכ"ג באלמנה]
4. במה נחלקו רבי זכאי ור' יוחנן? [שלש גירסאות בגמרא]
 א. ר' זכאי: 'מעמיו' - ללמד שגיורת 'מכנה', היינו שאביה ואמה מעם אחד ונולדה בקדושה, שכשרה לכהונה.
 ר' יוחנן: 'עמיו מעמיו' - לרבות בת שנולדה מב' עממין, כגון מגר עמוני שנשא בת ישראל.
 ב. לשון שניה - כוונת ר' יוחנן שבברייתא הריבוי 'עמיו מעמיו' מתייחס בפירוש [רק] לבת גר עמוני וישראלית.
 ללשון זו המקור למצרי שני שנשא ישראלית שבתו כשרה לכהונה - מהצד השוה של עמוני ומצרי שני [שנשא מצרית שניה] שאסורים לבא בקהל ובתם כשרה לכהונה.
 ג. לגירסת רב שמואל ב"ר: ר' זכאי. א. אשה עמונית כשרה - עמוני ולא עמונית. ב. בנה מעמוני פסול - שהרי עמוני הוא. ג. בת עמוני ועמונית שנתגיירו כשרה אף לכהונה. ד. בת עמוני וישראלית פסולה לכהונה.
 ר' יוחנן: בא' וב' וג' הסכים. אבל לגבי ד', חולק וסובר שכשרה לכהונה, ואע"פ שביאתם בעבירה. [דדרשינן עמיו מעמיו].
5. 'מצרית ואדומית' לחכמים אף הן אסורות עד שלשה דורות. ר' שמעון מתירן מיד ק"ז מעמונית [שזכרים אסורים לעולם] מנין פרכו חכמים את הק"ו?
 א. מהצד השוה בעריות ובממזר ששניהם אסורים להנשא לאנשים מסוימים ואסר בהם הכתוב בין זכרים בין נקיבות.
 ונדחה: מה להצד השוה שבהן - שכן יש בהן צד כרת.
 ב. מהצד השוה בעריות ובחלל שנולד מחייבי עשה, [וכר' אליעזר בן יעקב הסובר שיש חלל מחייבי עשה]
 תשובת ר' שמעון לחכמים: א. אינו סובר כראב"ו ואין פירכא. ב. אף לדעתכם, הלכה קיבלתי ועליכם לקבלה. ג. [נוסף בברייתא] מקרא מסייעני: בנים - ולא בנות. ר' יהודה חולק '... אשר יולדו להם.. הכתוב תלאן בלידה בין זכרים ובין נקיבות.
6. א"ר יוחנן: אילמלי אמר ר' יהודה שאף נקיבות מצריות אסורות, לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש. מדוע?
 שהרי סובר ר' יהודה: אף גרים אסורים בפסולי קהל. ואם היה מתיר מצריות לא ימצא 'מצרי שלישי' לקיים בו היתר. כיון שמצרי ראשון ושני היו אסורים במצריות ראשונה ושניה.
 ואין לומר שכוננת התורה לאופן שעבר המצרי שני ונשא. כיון שהתורה לא עוסקת ב'אם עבר' בנוגע להיתר.
 [וממזר הוא 'אם עבר' בנוגע לאיסור. ומחזיר גרושתו נכתב כדי להשמיע עיקר האיסור].